ચોપાઇ- સુંદર શોભે છે સરવાર દેશરે, જ્યાં ધર્મે કર્યો પ્રવેશરે ।
ધન્ય ધન્ય ધરા એ પાવન રે, ધન્ય દેવહા નદી તટે વન રે ॥૧॥
અંબ કદંબ અશોક કેરીરે, જાંબુ લીંબુ વળી જામફળીરે ।
કરમુક કુટટિમ કણેરી રે, બહુ બદરી ને નાળીયેરીરે ॥૨॥
તિયાં સારસ હંસ શુક મોરરે, કરે કોયલ કોકિલા ઝિંગોરરે ।
ઘણે વૃક્ષે વિટાણાં જ્યાં ગામરે, જાણું બીજું આ ધર્મનું ધામરે ॥૩॥
તિયાં શોભે શહેર રૈકહટરે, તેમાં વર્તે આનંદ અમટરે ।
ખાન પાને પટે સુખી લોકરે, ભય વિગ્રહ ને નહિ શોકરે ॥૪॥
તિયાં વસે છે વર્ણ ચારરે, તેણે શોભે છે શહેર અપારરે ।
દ્વિજ ક્ષત્રિય વૈશ્ય વળી શુદ્રરે, તર્યા ધર્મથી શોકસમુદ્ર રે ॥૫॥
વસે વિપ્ર તિયાં સરવરિયારે, અતિ ભાવ ભક્તિના ભરિયા રે ।
દયાવાળા દિલના ઉદારરે, પાપ રહિત પુણ્ય ભંડારરે ॥૬॥
ઉચ્ચે કુળે આચાર છે અતિરે, સદા સ્વધર્મ માંહિ છે મતિરે ।
ગોત્ર સાવર્ણિ ને સામવેદ રે, શાખા કૌથમી સાંભળો ભેદરે ॥૭॥
ત્રણ પ્રવર તેનાં સુજસ રે, ભાર્ગવ વૈતહવ્ય સાવેતસરે ।
પાંડે ઇટાર ગામના કહીએરે, પૂજ્ય શિરનેત્ર રાજાના લહીએ રે ॥૮॥
અતિ કૃપાળુ કનહિરામરે, તેના સુત બાલશર્મા નામરે ।
વેદ શાસ્ત્રને પઢ્યા પુરાણરે, શુદ્ધ આત્માવાળા તે સુજાણરે ॥૯॥
સત્યવાદી અતિ ઇંદ્રિયજીત રે, ધીર ગંભીર ધર્મમાં પ્રીત રે ।
શીલ સંતોષ દલ ઉદારરે, શુભ શાંતિ ગુણના ભંડાર રે ॥૧૦॥
એવા બાળશર્મા મહામતિરે, જેને ઘેર છે ભાગ્યવતી સતીરે ।
ગુણવાન પતિવ્રતા ધારી રે, પુણ્ય પવિત્ર નિર્મળ નારીરે ॥૧૧॥
એવાં નરનારી ગુણ ભંડારરે, તિયાં ધર્યો ધર્મે અવતારરે ।
સંવત્ સત્તાર વર્ષ છનું રે, પ્રમોદ નામ સંવત્સરનું રે ॥૧૨॥
દક્ષિણાયનમાં રવિ રમેરે, વર્તે શરદઋતુ તે સમેરે ।
માસ કાર્તિકશુદિ સારરે, એકાદશી સુંદર બુધવારરે ॥૧૩॥
નક્ષત્ર ઉત્તારા વ્રજ યોગ રે, વિષ્ટિ કરણ હરણ રોગરે ।

કુંભ લગ્નમાંહિ ભાગ્યવતી રે, જન્મ્યા ધર્મદેવ મહા મતિ રે ॥૧૪॥
ધર્મ જન્મ જાણી ત્રણ લોક રે, થયા વિબુધ સાધુ અશોક રે ।
આવ્યા સુર તેત્રીશ કોડિ રે, તેતો કરે સ્તવન કર જોડી રે ॥૧૫॥
આવ્યા બ્રહ્મા ને તિયાં બ્રહ્માણીરે, આવ્યા શિવને ગિરિજારાણીરે ।
ગાય શારદા શેષ ત્યાં ગાનરે, તાંડવ નૃત્યે ત્રોડે શિવ તાન રે ॥૧૬॥
ગાય ગાંધર્વ ને અપસરા રે, સિદ્ધ ચારણ ને મુનિવરા રે ।
આવ્યાં વૈકુંઠ થકી વિમાન રે, નયણે નિરખવા ધર્મ નિદાનરે ॥૧૭॥
કરે સુર તે વૃષ્ટિ સુમને રે, બહુ વાજીંત્ર વાજે ગગને રે ।
વાજે ઢોલ ને દુંદુભિ ગડે રે, તેની ખબર મુક્તને પડે રે ॥૧૮॥
થાય નભે ઉત્સવ અપારરે, થયો જાણી ધર્મ અવતાર રે ।
જેમ ગેકિ રહ્યો છે ગગન રે, તેમ ભૂમિએ ભક્ત મગન રે ॥૧૯॥
નરનારી પામ્યાં છે આનંદરે, ધર્મ પ્રકટ્યા પૂરણચંદ રે ।
ઘેરઘેરથી માનિની મળી રે, ગાયે વધાઈ મંગળ વળીરે ॥૨૦॥
કરે ઉત્સવ નર ને નારરે, બાંધ્યાં તરિયાં તોરણ બારરે ।
ભરી ગજ મોતિડાંના થાળ રે, ચાલી નારી વધાવા દયાળરે ॥૨૧॥
વધાવે છે વનિતાનાં વૃંદરે, મુખ જોઈને પામ્યાં આનંદ રે ।
પછી ભામિની ગઈ ભવન રે, તેડ્યા વિપ્ર વિદ્યાએ સંપન્ન રે ॥૨૨॥
જોયાં વાર ઘડી ને લગન રે, જોઈ વિપ્ર મનમાં થયા મગન રે ।
કહે એવી પળે બાળ આવ્યો રે, જાણું ત્રિભુવનને સુખ લાવ્યો રે ॥૨૩॥
આવી પળે પ્રકટ જે થાય રે, તે તો ધર્મ મૂર્તિ કહેવાય રે ।
માટે આ વાત તમે છપાડો રે, એનું નામ દેવશર્મા પાડો રે ॥૨૪॥
તન શોભિત સુંદર અતિરે, માટે દેવશર્મા મહામતિ રે ।
પછી હરખ્યા બાળશર્મા મન રે, આપ્યાં દાન થઈને પ્રસન્ન રે ॥૨૫॥
બ્રાહ્મણ ભિક્ષુક ને ભરિ ભાંગ્યાં રે, દીધાં દાન બહુ મુખ માગ્યાંરે ।
થઈ રાજી અતિ વિપ્ર જન રે, ગયા પોતપોતાને ભવન રે ॥૨૬॥
પછી મા બાપે વિચાર્યું મન રે, આની કરવી ઝાઝી જતન રે ।
અતિ હેત રાખી ઉરમાંઈ રે, અર્ધ ઘડી મેલે નહિ ક્યાંઈરે ॥૨૭॥

હૈયે હેત સમેત હુલાવે રે, પ્રેમે પારણિયામાં ઝુલાવે રે ।
કરે કામ ધામનું જો કાંઈ રે, પણ વૃત્તિ રહે બાળક માંઈ રે ॥૨૮॥
રુડે હર્ષે સુતને રમાડે રે, પય સાકર પાન જમાડે રે ।
એમ કરતાં મોટા જ્યારે હવારે, ત્યારે માંડ્યું છે મુખે બોલવારે ॥૨૯॥
કાંઈ બોલે છે કાલું જો કાલું રે, તેતો લાગે માતાજીને વ્હાલું રે ।
બાળચંદ્ર પેર્યે અહોનિશ રે, વાધે દેવશર્મા તે હમેશ રે ॥૩૦॥
ધર્યો ધર્મે જે દિનો જનમ રે, મટી સાધુને વેળા વિષમ રે ।
તર્ત પાપીને પીડા ઉપની રે, આવ્યું અચાનક એવું બની રે ॥૩૧॥
પુર ગ્રામ ઘોષ પૃથ્વી પર રે, તિયાં ઉપજ્યો આનંદ ભર રે ।
થયા યજ્ઞ અગ્નિ નિર્ધુમ રે, સુખમાં વાયુ નિર્મળ વ્યોમ રે ॥૩૨॥
થયાં સતપુરુષનાં ચિત્ત રે, અતિ નિર્મળ પરમ પુનિત રે ।
નદી કૂપ વાવ્યનાં જે જળ રે, થયાં તાલ સરવે અમળ રે ॥૩૩॥
સિદ્ધ ઋષિ સહુ સુખ પામ્યા રે, અંતરેથી અધર્મને વામ્યા રે ।
થઈ રાજી ને આપે આશિષ રે, ધર્મ જીવજ્યો કોટિ વર્ષ રે ॥૩૪॥
એમ સુખ પામ્યા સત્ય ધર્મી રે, પામ્યા પીડા જે હતા કુકર્મી રે ।
પાપી પાખંડીનું પડી ભાંગ્યું રે, મન સહુનું ધર્મમાં લાગ્યું રે ॥૩૫॥
ધર્મ પોતે અતિ મહાધીર રે, સુખદુઃખે રહે મન સ્થિર રે ।
ભૂખ દુઃખ વળી શીત ઉષ્ન રે, હોય તનમાં ન માને મન રે ॥૩૬॥
એવું જોઈ બાળશર્મા બાપરે, જાણ્યા મોટા યોગી છે આ આપરે ।
વર્ષ આઠ જનમથી થિયાં રે, આપી તાતે ઉપવીત તિયાં રે ॥૩૭॥
આપી જનકે જનોઈ જ્યારે રે, કર્યો મોટો ઉત્સવ તે વારે રે ।
પછી ધર્મે બટુનો જે વેષ રે, ધારી વધારીયા પંચ કેશ રે ॥૩૮॥
ભણ્યા વેદ શાસ્ત્ર ને પુરાણ રે, થયા પંડિત પોત્યે સુજાણ રે ।
હુવા બાર વર્ષના આપે રે, ત્યારે પ્રીત્યે શું પુછીયું બાપે રે ॥૩૯॥
પુત્ર પરણો એક મેરારુ રે, માનો વચન એટલું મારૂં રે ।
જેવા પુત્ર તમે ગુણવાન રે, જોઈયે સુંદરી તમ સમાન રે ॥૪૦॥

ઇતિ શ્રીમદેકાન્તિકધર્મપ્રવર્તક શ્રીસહજાનંદ સ્વામિ શિષ્ય

નિષ્કુળાનંદમુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણી મધ્યે ધર્મજન્મ નામે દશમું પ્રકરણમ્ ॥૧૦॥